

บันทึกชุด โรงงานผลิตปัญญา ตีความจากหนังสือ [Wisdom's Workshop : The Rise of the Modern University](#) สำหรับตอนที่สามนี้
ตีความจากบทที่ 2 [Oxbridge](#)

ผู้เขียน คือนักประวัติศาสตร์ใหญ่ James [Axtell](#) บอกว่า ในช่วงเวลาแปดร้อยปี [มหาวิทยาลัย](#) อ็อกซฟอร์ด และเคมบริดจ์ ได้สร้างคุณูปการยิ่งใหญ่ให้แก่ประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งผมคิดว่า จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยก็ทำหน้าที่ทำนองเดียวกัน ให้แก่ประเทศไทย

ที่น่าชื่นชมคือ ในสังคมตะวันตกเขาทำงานวิชาการจากเรื่องจริงออกเผยแพร่อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต ทั้งจากประสบการณ์ด้านบวก และประสบการณ์ด้านลบ แม้กษัตริย์ก็ไม่เว้น

มหาวิทยาลัยในยุโรป เกิดจากประชาชนร่วมกันตั้ง โดยมีเหตุผลว่า สังคมจะเจริญก้าวหน้าต้องมีคนที่มี ความรู้ มีภูมิปัญญา และมั่นคงในคุณงามความดี ทำหน้าที่ดูแลขับเคลื่อน และมหาวิทยาลัยทำหน้าที่ผลิต คนเหล่านั้นให้แก่สังคม ทั้งคนที่เป็นพระ เป็นขุนนาง และเป็นนักปราชญ์ ดังนั้นวงการที่มีทรัพยากร และมีอำนาจก็จะช่วยกันสนับสนุนค้ำจุนมหาวิทยาลัย

ผมมีข้อสังเกตว่า ตั้งแต่เริ่มมีมหาวิทยาลัย ก็เป็นที่ยอมรับกันว่า มหาวิทยาลัยต้องมีเสรีภาพทางวิชาการ ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับการทั้งของศาสนจักร และของอาณาจักร แต่ในความเป็นจริง มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ดและ เคมบริดจ์ต่างก็ต้องเผชิญและพ้องปรนกับสสารพัดอำนาจ เพื่อดำรงความมั่นคงทางวิชาการเอาไว้ ผมตีความว่ามหาวิทยาลัยทั้งสอง ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 – 18 ต้องฝ่าคลื่นลมจากสภาพแวดล้อม ภายนอกต่อไปนี้

- อาณาจักร ที่มีการผลิตเปลี่ยนกษัตริย์ระหว่างราชวงศ์ทิวดอร์ (ค.ศ. 1485 – 1603) กับราชวงศ์สจวร์ต (1371 – 1807) และการเกิดสงครามกลางเมือง (1642 – 1646, 1648 – 1649) ปัจจัยเสริมคือ มีกษัตริย์หลายพระองค์ที่เห็นคุณค่าและกำหนดกฎหมายเสริม ความเข้มแข็งให้แก่มหาวิทยาลัย รวมทั้งพระราชทานราชทรัพย์ด้วย อ่านหนังสือนี้แล้ว พอจะเดาได้ว่า ในรายละเอียดหลายส่วน มหาวิทยาลัยทั้งสองต้องผ่อนปรนตามพระราช ประสงค์ด้วย นักวิชาการควบั่นการเมืองที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์คือ Sir Thomas More ผู้เป็นคาทอลิกที่เคร่ง และเขียนหนังสือ Utopia อันเลื่องชื่อ ต้องถูกตัดศีรษะเพราะขัดแย้ง กับพระเจ้าเฮนรีที่ ๘ ในเรื่องศาสนา และการหย่าเพื่อแต่งงานใหม่ของพระองค์ จะเห็นว่า ไม่ว่าสมัยใด

ศาสนจักรกับอาณาจักรพัวพันกันเสมอ

- ศาสนจักร ที่คริสตศาสนาแยกนิกาย Protestant ออกไป (เริ่ม ค.ศ. 1517) และในปี 1536 พระเจ้าเฮนรีที่ ๘ สถาปนาตนเองเป็นประมุขของทั้งอาณาจักรและศาสนจักร ไม่ขึ้นต่อสำนักวาติกันที่โรม และมีการเสริมความเข้มแข็งของนิกาย Anglican ในปี 1562 ซึ่งเป็นรัชสมัยของสมเด็จพระราชินี เอลิซาเบธที่ ๑

- วิชาการแห่งยุคกลาง กับวิชาการแห่งยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปรับตัว ทางวิชาการจาก วิชาการยุคกรีก หรืออะริสโตเติล และโรมัน มาสู่วิชาการสมัยใหม่ ที่วิทยาศาสตร์ เริ่มเบ่งบาน

ผมคิดเอาเองว่า วิชาการมีลักษณะข้ามพรมแดนชาติและศาสนา จึงเกิดการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดศิลปะ วิทยาการของต่างสำนักได้ง่าย เป็นกลไกให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ

ชีวิตที่พอเพียง : 2970b โรงงานผลิตปัญญา : 3. ฝาค่ล้นลม..... อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/631454>

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันจันทร์ที่ 24 กรกฎาคม 2017 เวลา 00:00 น. -

ในยุคปัจจุบัน มหาวิทยาลัยไทย กำลังฝาค่ล้นลมอะไรบ้าง?

วิจารณ์ พานิช

๓ ก.ค. ๖๐

บันทึกนี้เขียนที่ [GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#) ใน [KMI Thailand](#)

คัดลอกจาก:<https://www.gotoknow.org/posts/631454>